

An aerial photograph of a lake with several forested islands. The water is a deep blue, and the trees are green and brown. The image is used as a background for the report cover.

TAIDE
KAU^{fi}
PUNKKI

MÄNTTÄ-VILPPULA
TAIDEKAUPUNKI

ARVIOINTIKERTOMUS 2023

TARKASTUSLAUTAKUNTA
20.5.2024

—

Sisällysluettelo

1. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	2
2. Kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden kehitys	4
2.1 Talouden tarkastelua kriisikuntakriteerien näkökulmasta	8
3. Toimintaan ja talouteen liittyvät epävarmuustekijät.....	11
4. Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutumisen arviointi	13
5. Konserniyhteisöjen vuositavoitteiden toteutumisen arviointi	18
6. Konserniohjaus.....	23
7. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutuminen	25
8. Henkilöstö.....	27
9. Yhteenvedo tarkastuslautakunnan havainnoista	27
10. Arviointikertomuksen hyväksyminen	29

1. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valmistella valtuustolle hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu arvioida, onko toiminta ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista. Tehtävä on myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan ta- seessa on kattamatonta alijäämää.

Jäsen	Varajäsen
Pentti Paananen, pj.	Anneli Helander
Tauno Mäkelä, vpj.	Pekka Pietiläinen
Kyllikki Lahtinen	Anna-Maija Koskinen
Seppo Tamminen	Keijo Neulaniemi
Laura Linkoneva	Severi Yläjärvi 30.10.2023 saakka, Mauri Matilainen

Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimivat BDO Oy:n Kiia Sol ja Saija Palosaari 5.6.2023 saakka ja 10.8.2023 alkaen Marika Käppi ja Päivi Pöyhölä kaupungin organisaatiosta.

Arviointivuoteen 2023 kohdistui 13 kpl kokouksia. Tarkastuslautakunta sai kokouksissaan johdon antamia selvityksiä koko konsernin toimintaan liittyen.

Tilintarkastajan toiminta

Tarkastuslautakunnan on myös huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tekee tarvittaessa esityksiä ulkoisen ja sisäisen valvonnan sekä arvioinnin yhteensovittamisesta ja tilintarkastuksen kehittämisestä.

Kaupungin tilintarkastajana toimi vuonna 2023 Oy SK-Reviisorit Ab päävastuullisena tarkastajanaan JHT, HT Ilari Karhu. Tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle tilikautta 2023 koskevista tarkastushavainnoista.

Sidonnaisuuksien valvonta

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa tehtävän vastaanottamisesta. Ilmoitukset saatetaan valtuustolle tiedoksi. Sidonnaisuusilmoitusten käsittelyssä on aiempina vuosina ollut haasteita kaupungin hallinnossa ilmenneistä järjestelmäteknisistä syistä johtuen. Uusi sidonnaisuusilmoitusten ilmoitusjärjestelmä saatiin käyttöön vuonna 2022 ja sidonnaisuusilmoitusten käsittely helpottui. Kuitenkin edelleen ilmoitusvelvollisten aktiivisuudessa on kehitettävää.

Esteellisyydet

Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole esteellisyyssäännösten takia osallistuneet arviointiin seuraavilta osin:

- Kyllikki Lahtinen: Justiina Ateriapalvelut Oy

Vuoden 2022 arviointikertomuksen vastineen analyysi

Kaupunginhallitus käsitteli vastineensa vuoden 2022 arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin kokouksessaan 18.9.2023.

Tarkastuslautakunta kiinnitti arviointikertomuksessaan 2022 edellisvuoden tapaan huomiota tavoitteiden asetantaan ja tavoitteista raportointiin, vaikka totesikin edistystä tapahtuneen vuonna 2022. Talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet oli paikoin kuvattu ilmaan jäävästi tai ne olivat yleismaailmallisia. Asiaa ulkopuolelta tulkitseva ei välttämättä ymmärrä, mikä on konkreettinen ja tavoiteltu asian tila vuoden lopussa tai millä toteuma on mitattu.

Kaupunginhallituksen vastineessa todetaan, että toiminnallisten tavoitteiden asettamisesta vuodelle 2024 on järjestetty oma tilaisuutensa laajennetulle johtoryhmälle elokuussa 2023. Toiminnallisten tavoitteiden määrää tullaan vähentämään ja yhteyteen kaupungin taloudellisen tilanteen sekä kaupunkistrategian osalta kiinnitetään erityistä huomiota. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoitteiden asetannassa on tapahtunut kehitystä ja talousarviossa 2024 toiminnallisille tavoitteille on pääosin asetettu tavoitetta mittaavat mittarit ja mittareille tavoitetaso tai lähtötaso. Vuoden 2023 tavoitteiden osalta tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteiden sekä mittareiden asettaminen on edelleen ollut osittain epämääräistä, kuten myös tavoitteiden toteutumisen raportointi. Tavoitteiden määrää oli vähennetty vuodesta 2022, mikä on hyvä suunta. Tarkastuslautakunta painottaa edelleen, että myös tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja tavoitteista raportointiin tilinpäätöksellä tulee kiinnittää huomiota.

Tavoitteiden asetannan lisäksi tarkastuslautakunta kiinnitti arviointikertomuksessa 2022 huomiota omistajaohjaukseen kysyen kaupunginhallitukselta, miten kaupungin omistajaohjaus huolehtii siitä, että tytäryhtiöiden toiminnassa huomioidaan kaupunkikonsernin kokonaisuus. Konserniohjausta on kehitetty vuoden 2023 aikana ja vuoropuhelua konsernijohdon ja yhtiöiden toimitusjohtajien kesken on lisätty. Kaupunginhallitus on lisäksi päättänyt, että se tilaa konsernin ulkopuoliselta asiantuntijalta konsernirakenteen selvityksen, minkä tavoitteena on löytää mahdollisia säästöjä tai tehostaa konsernirakenteen toimivuutta. **Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että konsernirakenteen selvitys käydään huolellisesti läpi sen valmistuttua ja toimenpiteet sen johdosta valmistellaan ja toteutetaan. Lautakunta näkee selvityksen tilaamisen konsernia eteenpäin vievänä asiana. Konserniyhteisöjen taloudellinen asema vaikuttaa voimakkaasti kaupungin konsernitalinpäätökseen.**

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota sopimushallinnan toimenpiteisiin kaupungin ja yhteistyökumppaneiden välillä. Lautakunta totesi viime vuosina käyneen ilmi, että kaupungilta on laskutettu kuluja, joista on sovittu vain suullisesti, eikä niistä ole tehty virallisia päätöksiä. Kestävän talouden näkökulmasta lautakunta huomautti olevan tärkeää, että kaupunki tarkastelee ja tarvitta-

essa päivittää kaikki palveluntuotantoon ja avustamiseen liittyvät sopimukset ajantasaisiksi. Sopimukseton yhteistyö kaupungin ja sidosryhmien kesken voi aiheuttaa sellaisia oikeudellisia riskejä, jotka muutoin olisivat vältettävissä. Kaupunginhallitus vastasi hankintakoulutusta järjestetyn ja sopimushallinnan periaatteiden olevan laadittavana. **Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota sopimushallinnan periaatteiden keskeneräisyyteen.**

Myös huoli talouden tasapainosta on noussut esiin tarkastuslautakunnan arviointikertomuksilla useana vuonna. Tarkastuslautakunta kiinnitti arviointikertomuksissa 2021 ja 2022 huomiota talouden tasapainotusohjelmien onnistumiseen. Kaupunginvaltuuston 28.8.2022 hyväksymän talouden tasapainotusohjelman säästötavoite vuosille 2023–2026 on 5,6 milj. euroa. Kaupunki sai katettua kertyneet alijäämät tilinpäätöksessä 2023. Lautakunta pitää tärkeänä talouden tasapainottamistyön jatkamista mm. siitä syystä, että verotuloihin 2023 lukeutuu ”verohäntä”, joka aiheutui vuoden 2022 ja aikaisempien vuosien korkeammalla veroprosentilla ja jako-osuudella vuoden 2023 puolella tilitystistä verotuloista. Myös valtionosuuksiin sisältyi kertaluonteinen harkinnanvarainen valtionosuus.

2. Kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden kehitys

Kaupungin **toimintatuotot** olivat päättyneellä tilikaudella noin 5,8 milj. euroa. Vähennys edellisvuoteen on huomattava ja johtuu soteuudistuksesta, jossa toimintoja siirtyi hyvinvointialueelle (toimintatuotot olivat 19,5 milj. euroa v. 2022).

Toimintakulut myös laskivat merkittävästä edellisestä vuoteen verrattuna, toimintakulut olivat 26,5 milj. euroa (89,2 milj. euroa vuonna 2022).

Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja -tuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska merkittävimmät tuloerät, verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Toimintakate laski merkittävästi edellisvuoden tasosta hyvinvointialueiden otettua sote-toiminnot hoidettavakseen 1.1.2023. Toimintakate oli -20,8 miljoonaa euroa.

Verotulot laskivat edellisestä vuodesta mainitun uudistuksen vuoksi. Verotulojen kertymä oli 25,9 milj. euroa (2022 kertymä oli 44,5 milj. euroa). Verotulot kokonaisuutena toteutuivat noin 0,9 milj. euroa yli talousarvion. Tuloveroprosentiksi määrättiin 9,86 %.

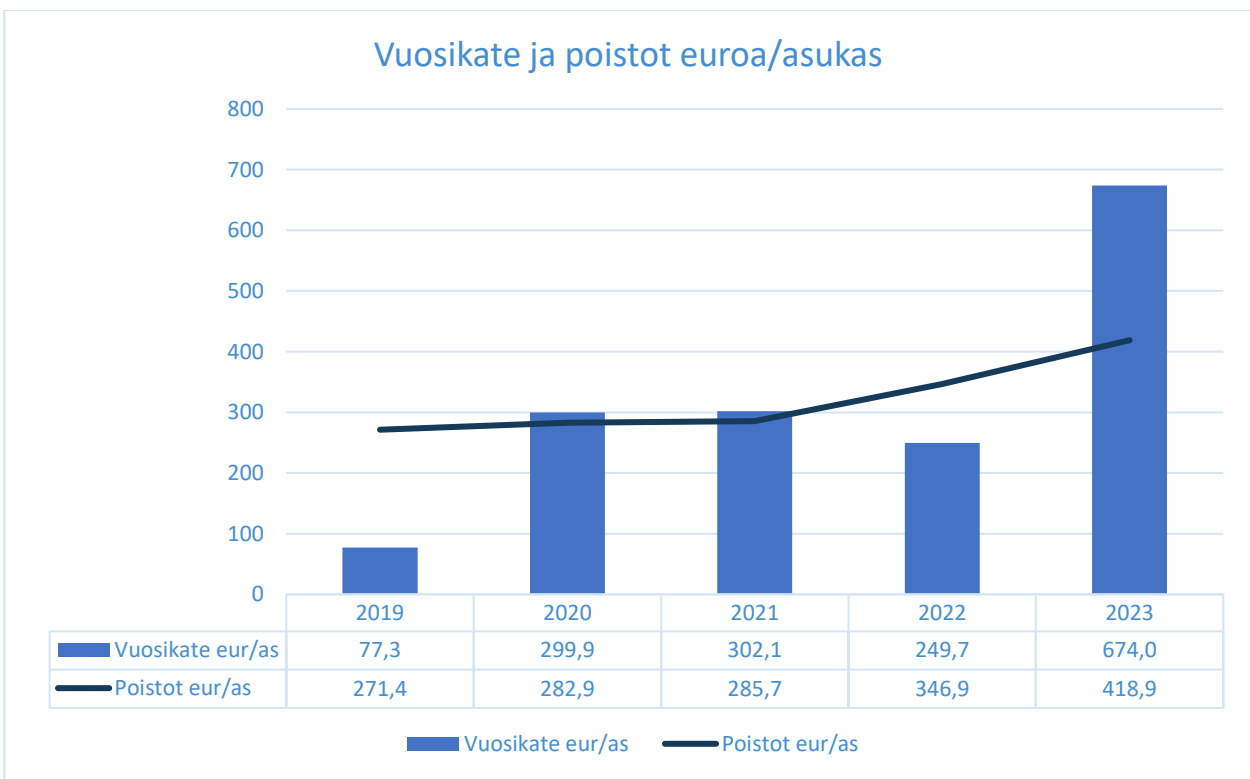
Valtionosuuksia kertyi 24,9 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuotena. Kokonaisuutena valtionosuudet olivat 1,4 milj. euroa. Peruspalveluiden valtion osuus oli -1 milj. euroa. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus oli 0,9 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus toteutui negatiivisena, eli valtionosuuden kokonaisuutta -0,8 milj. euroa vähentävänä. Verotulomenetysten korvaus oli 1,7 milj. euroa ja harkinnanvarainen valtionosuuden korotus 0,6 milj. euroa.

Kaupungin asukasmäärä on kehittynyt viisivuotisjaksolla seuraavasti. Asukasmäärä on laskenut 90 asukkaalla vuodesta 2022.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2023

2019	2020	2021	2022	2023
9 861	9 686	9 576	9 360	9 270

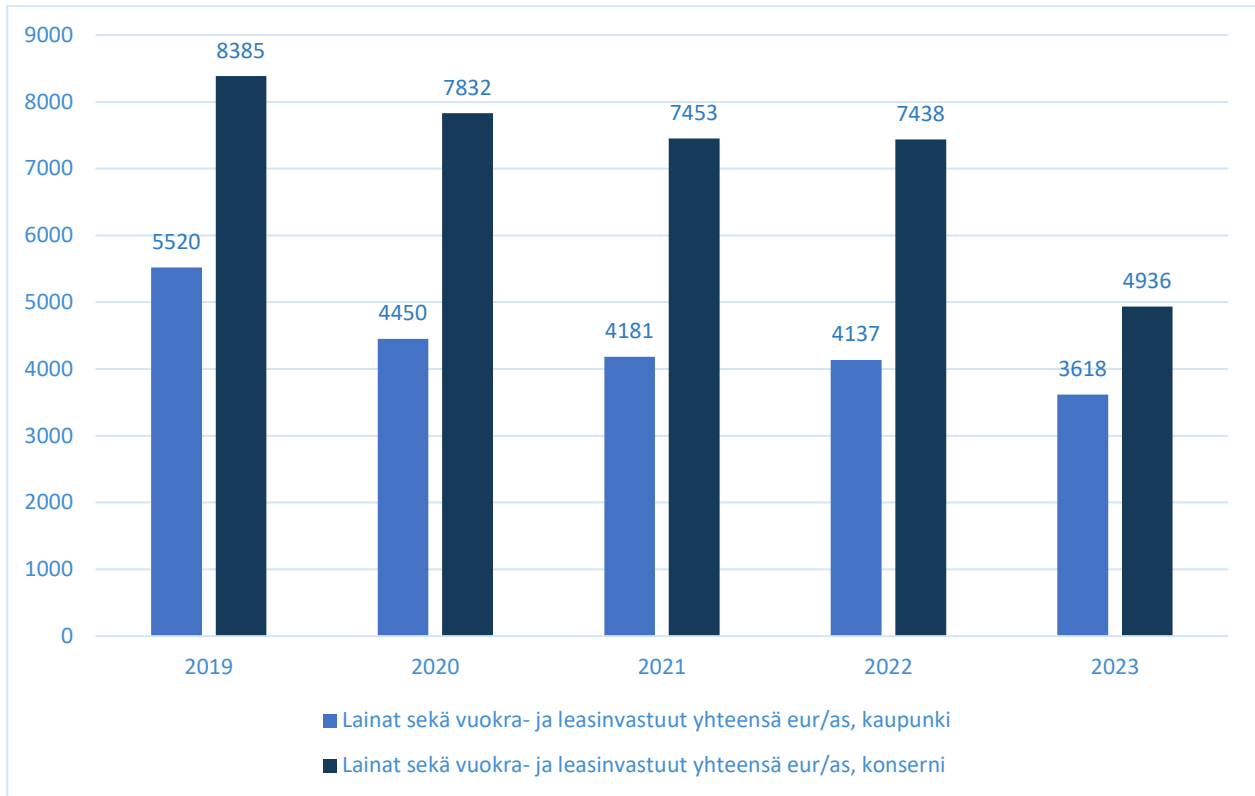
Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, tulorahoitus on riittävä. Seuraavassa kuviossa esitetään, miten vuosikate on kattanut poistot vuodesta 2019 lähtien lukuun ottamatta vuotta 2022. Vuonna 2022 vuosikate asukasta kohden oli 249,70 euroa, mikä ei kattanut poistoja. Poistot olivat 418,9 euroa per asukas.

Kuvio 1. Kaupungin vuosikate ja poistot 2019–2023, euroa/asukas

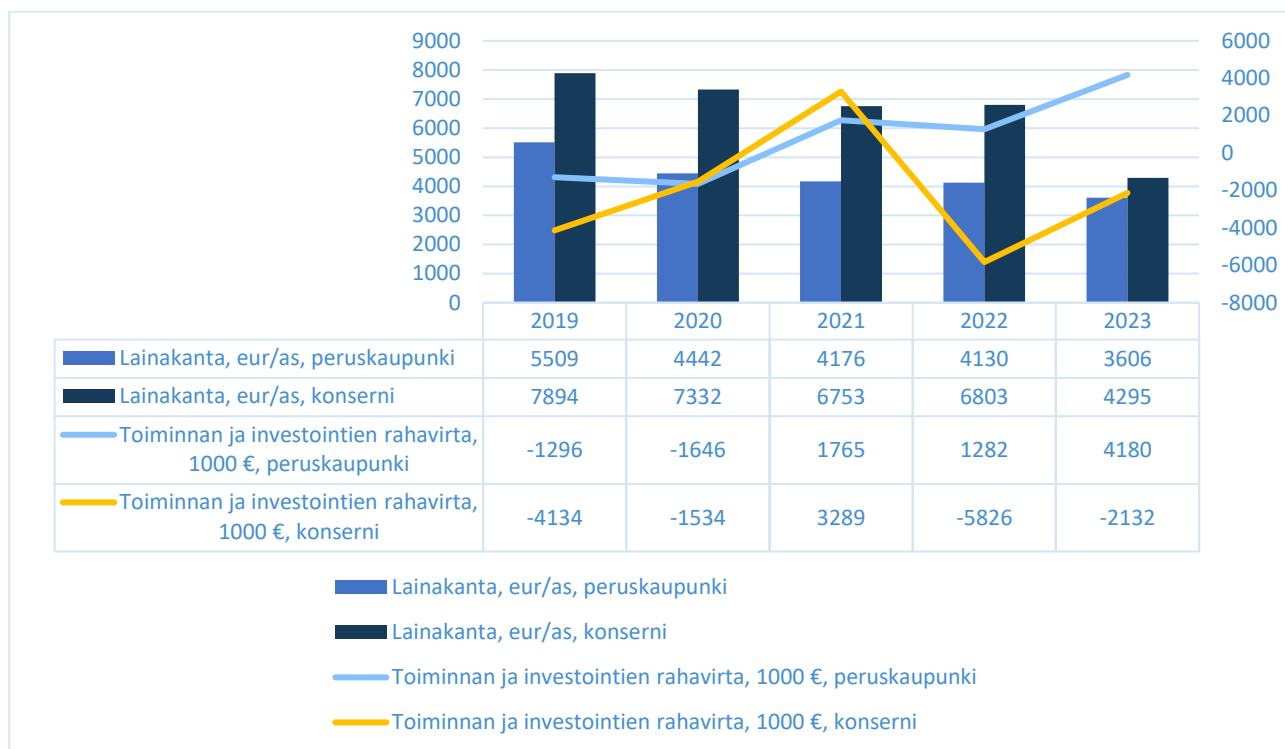
Kaupungin osalta asukasta kohden laskettu **lainakanta** laski 524 eurolla edellisvuodesta. Konsernissa lainakanta väheni edellisvuodesta 2.580,00 eurolla asukasta kohden, koska sairaanhoitopiiri poistui kaupunkikonsernista soteuudistuksen vuoksi. Olennaista on tarkastella lainoja sekä **leasing- ja vuokravastuita** kokonaisuutena, koska konsernin lainat, sekä leasing- ja vuokravastuut vaikuttavat joko välittömästi tai välillisesti jokaiseen kuntalaiseen.

Seuraavassa kuviossa on esitetty vastuiden kertymä kaupungissa ja konsernissa. Kuviosta näkee, että asukasta kohden lainat ja vuokravastuut ovat laskemaan päin. Tunnuslukuihin vaikuttaa laskeva asukasmäärä.

Kuvio 2. Lainat sekä vastuut yhteensä kaupungissa ja konsernissa 2019–2023

Toiminnan ja investointien rahavirta on tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta oli positiivinen tilikaudella 2023. Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta oli negatiivinen tilikaudella 2023.

Kuvio 3. Toiminnan ja investointien rahavirran ja lainakannan kehitys kaupungissa ja konsernissa 2018–2022

Kuvio näyttää, että tilanne parani toiminnan ja investointien osalta vuonna 2023 aiempaan verrattuna. Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta on ollut vuodesta 2021 negatiivinen. Tähän ovat vaikuttaneet merkittävät investoinnit 2022-2023.

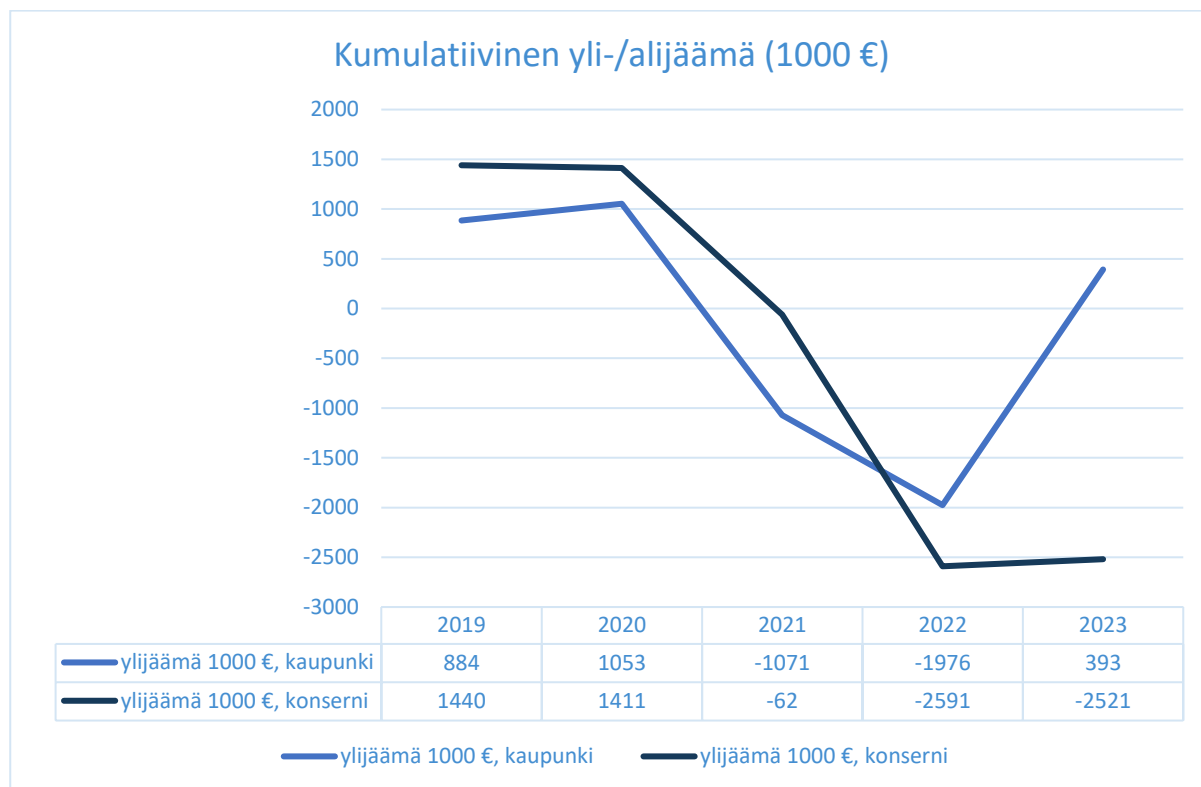
Investoinnit toteutuivat vuonna 2023 hivenen talousarviota pienempänä. Talousarvion mukaan investointien määräraha oli 2,1 milj. euroa. Tästä toteutui 2,0 milj. euroa eli 94 %. Suurimmat yksittäiset investoinnit olivat Länsitien korjaaminen, taajamakone, uimahallin iv-koneen saneeraaminen, kuntoradat ja hangaarihanke.

Investoinneista jäivät toteutumatta Vilppulan kotiseutumuseon rakennusten korjaaminen, Myllyrannan alueen kehittäminen osittain ja uimahallin peruskorjauksen hankesuunnittelu. Investoinneista ylittyi hangaarihanke.

Tarkastuslautakunta on kokouksissaan kuullut viranhaltijoita hangaarihankkeesta. Viranhaltijat ovat myös antaneet selvitykset hankkeesta. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota useampaan seikkaan hankkeen toteuttamisessa. Toimittajaksi valittiin alun perin epärealistisen edullinen toimittaja. Rakentamistyön piti olla valmis 17.12.2021 mennessä. Kevään 2022 aikana sopimus alkuperäisen toimittajan kanssa purettiin, kun toimittaja asetettiin konkurssiin. Vuonna 2023 hanke on kaikista huolimatta saatettu loppuun lopullisilta kustannuksiltaan n. 100 tuhatta euroa alkuperäistä suurempina. **Tarkastuslautakunta arvioi tiedottamisen päättäjille olleen hankkeen osalta puutteellista. Merkittävät takaiskut hankkeessa olisi tullut tuoda viivytyksettä päättäjien tietoon, jotta toimielimet olisivat voineet arvioida hanketta uudelleen. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä hankinta- ja valvontaosaamista, joilla kaupungin edut mm. rakentamishankkeissa voidaan turvata. Kaupungille on koitunut hangaarihankkeesta menetyksiä, jotka tarkastuslautakunta tuo valtuustolle tiedoksi.**

Tilinpäätöksen mukaan kaupungin vuoden 2023 tuloslaskelma osoittaa 2,4 milj. euroa **ylijäämää** (konsernissa ylijäämää 2,0 milj. euroa). Talousarvio toteutui ilman merkittäviä menoilyityksiä.

Kaupungilla on nyt taseessaan tilikauden 2023 ylijäämä huomioiden kertynyttä ylijäämää 0,4 milj. euroa ja konsernilla kertynyttä alijäämää -2,5 milj. euroa.

Kuvio 4. Kaupungin ja konsernin kumulatiivinen yli-/alijäämä 2019–2023

2.1 Talouden tarkastelua kriisikuntakriteerien näkökulmasta

Kuntalain 118§:n mukaan **kunnan ja valtion tulee yhdessä** selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lain edellyttämät palvelut, sekä ryhtyä tarvittaessa sellaisiin toimenpiteisiin, joilla nämä palvelut saadaan turvattua. Käytännössä tämä tarkoittaa arviointimenettelyn käynnistämistä, joka voidaan käynnistää seuraavin perustein:

1. Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa. Käytännössä tämä tarkoittaa kunnan taseeseen kertyneen ylijäämän kattamista enintään neljän vuoden tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Mänttä-Vilppulan tilinpäätös 2023 ollessa 2,4 milj. euroa ylijäämäinen nosti kumulatiiviset yli-/alijäämät positiiviseksi. **Suunnitelma-kaudellakaan kaupunki ei painu alijäämäiseksi uudelleen** (Taulukko 2). **Tämä kriteeri ei täyty.**
2. Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa. Vuoden 2022 konsernitilinpäätöksen mukaan alijäämä/asukas on 277 euroa ja vuoden 2021 7 euroa. **Tämä kriteeri ei täyty.**

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2023

Lisäksi kunta joutuu arviomenettelyyn, jos seuraavan taulukon tunnusluvut ovat **kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot**:

Kriteeri	TP2022	TP2023	Johtopäätös
Kuntakonsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %	67,7 %	137 %	EI TÄYTY
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	Mänttä-Vilppula: 22,5 Koko maa: 20,01	Mänttä-Vilppula: 9,86 Koko maa: 7,38	TÄYTTY
Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainojen ja vuokravastuiden määrän vähintään 50 %:lla.	Mänttä-Vilppula: 7436 €/ as. Koko maa, raja-arvo v. 2022 10 860 €/as*	Mänttä-Vilppula: 4936 €/ as. Koko maa, raja-arvo v. 2022 10 860 €/as*	EI TÄYTY
Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8	0,7	2	EI TÄYTY

Taulukko 1. Kriisikuntakriteerit. *vuodelta 2023 ei keskimääräistä lukua ole vielä saatavilla. Luku on laskenut huomattavasti, koska iso osa kuntien lainoista siirtyi hyvinvointialueille.

Taulukon kriteereistä tällä hetkellä yksi täytyy, tuloveroprosentin ollessa yli 2,0 prosenttiyksikköä kaikkien kuntien painotettua keskimääräistä tuloveroprosenttia korkeampi. Kuntakonsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on vuoden 2023 tilinpäätöksessä yli 80 % (137 %) jo toista vuotta peräkkäin. Kuntakonsernin vuosikatteeseen vaikuttaa merkittävästi tytäryhtiöiden taloudellinen tilanne. Lainanhoitokate kuvaa kunnan tulorahoituksen riittävyyttä lainojen lyhennysten ja korkojen maksuun. Tulorahoitus riittää, jos luku on 1. Jos luku on alle, kunta joutuu ottamaan lisälainaa, myymään omaisuutta, tai vähentämään rahavaroja. Kuntakonserniin lainanhoitokate on tilikauden 2023 osalta yli 0,8.

Seuraavassa taulukossa on tarkasteltu taloussuunnitelman tasapainoisuutta.

Talouden tasapainon tarkastelua peruskunnan yli-/alijäämän perusteella	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.2023	- 1.916.203 euroa*
Tilikauden yli-/alijäämä 31.12.2023	+ 2.369.506 euroa
Yli-/alijäämät yhteensä 31.12.2023	+ 453.302 euroa
Taloussuunnitelma 2024 yli-/alijäämäarvio	+ 375.690 euroa
Taloussuunnitelma 2025 yli-/alijäämäarvio	+ 188.330 euroa
Taloussuunnitelma 2026 yli-/alijäämäarvio	+ 257.40 euroa
Yli-/alijäämät 2024–2026 yhteensä	+ 821.440 euroa
Arvio yli-/alijäämästä 31.12.2026	1.274.742 euroa

*Saldossa on otettu huomioon poistoero, koska KILA:n kuntajaoston lausunnon mukaan se saadaan huomioida laskennassa.

Taulukko 2. Taloussuunnitelman tasapaino.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 29.8.2022 kokouksessaan talouden tasapainotusohjelman vuosille 2023–2026. Joitain toimenpiteitä toteutettiin jo vuoden 2022 aikana. Ohjelma tuo toteutuessaan 5,7 milj. euron säästöt. Tasapainottamistyö on tärkeää kuntatalouden kiristyessä tulevana vuosina. Ennakoiva työ kulurakenteen tarkastelemisessa edesauttaa talouden tasapainon säilyttämisessä.

Kaupungilla ja terveydenhoitopalveluita tuottavalla Mäntänvuoren Terveys Oy:llä on erimielisyyksiä vuosien 2019–2020 aiheutuneista maksueristä, jotka ovat yhteensä 10,7 milj. euroa. Näistä maksueristä neuvoteltiin palveluntuottajan kanssa vuoden 2023 aikana tuloksetta. Tarkastuslautakunta katsoo, että kiista maksuista palveluntuottajan kanssa muodostaa toteutuessaan merkittävän riskin kaupungin taloudelle. **Lisäksi tarkastuslautakunta kiinnittää huomion talouden tasapainotusohjelman käytännön seuraamisen tärkeyteen, jotta saavutettu tasapaino voidaan säilyttää.**

Tarkastuslautakunnan arvio kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden kehityksestä

Kaupungin taloudellinen tilanne on kohentunut vuonna 2023. Kaupunkikonsernilla on taseessaan kattamatonta alijäämää. Kaupungissa on käynnissä talouden tasapainottamisohjelma ja muuttuneen toimintaympäristön vuoksi sen noudattaminen korostuu.

Kaupungille on tehty talouden tasapainotusohjelma, jonka valtuustokin on hyväksynyt. On tärkeää, että tämä 5,7 milj. euron ohjelma saadaan myös toteutettua. Tämä edellyttää konkreettisten toimenpiteiden määrittämistä, jotta kaupunkikonsernin talous voidaan saada kuntoon ja konsernin alijäämät katettua.

Sote-toiminnan poistuminen kuntasektorilta luo epävarmuutta tulevien vuosien kuntien rahoitukseen ja yleinen kustannusten nousu vaikuttaa välillisesti ja välittömästi kuntaan ja kuntalaisiin. **Mänttä-Vilppulalla ei edelleenkään ole varaa epäonnistua talouden tasapainottamistoimenpiteissä.**

Kaupungin tulee kiinnittää huomiota palveluntoimittajien valvontaan kaupungin toimiessa palvelun tilaajana. Tarkastuslautakunta on havainnut hangaarihankkeen toteuttamisessa selviä puutteita.

3. Toimintaan ja talouteen liittyvät epävarmuustekijät

Mänttä-Vilppulan kaupungissa on ollut viime vuosina suuria haasteita liittyen talouteen ja toimintaan. Talouden heikkeneminen on ollut näkyvässä jo pitkään: kaupungin ja yhteistyökumppaneiden välisissä sopimuksissa on ollut epäselvyyksiä, taseessa oleva kaupungin suuri rakennuskanta aiheuttaa haasteita, väkiluku on laskusuuntainen, kaupungin tilinpäätös on päättynytä tilikautta lukuun ottamatta ollut usean vuoden tappiollinen, konsernitaseeseen on kertynyt alijäämää ja tytäryhtiöiden taloudellinen riippuvuus kaupungista aiheuttaa taloudellisia haasteita.

Kaupunki on tehnyt viime vuosina useita toimenpiteitä taloudellisen tilanteen korjaamiseksi, mutta taloudellinen tilanne ei kaupunkikonsernissa ole kokonaan korjaantunut. Ensimmäinen ohjelma talouden tasapainottamiseksi hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 18.6.2018. Ohjelman arviointiin tuottavan toteutuessaan 3 milj. euron säästöt. Ohjelma ei saavuttanut sille asetettuja säästötavoitteita ja kaupunki käynnisti yhteistoimintaneuvottelut 9.12.2019. Neuvotteluiden tavoitteena oli vähentää kustannuksia 2 milj. eurolla.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 29.6.2020 käynnistää talouden tasapainotusohjelman päivittämisen ja sitä laajennettiin koskemaan koko konsernia. Tasapainotusohjelmaa jatkettiin viranhaltijoiden omana työnä, mutta ohjelma keskeytyi useiden viranhaltijoiden vaihdoksien vuoksi. Tämänhetkinen voimassa oleva talouden tasapainottamisohjelma hyväksyttiin valtuustossa 29.8.2022 ja se koskee vuosia 2023–2026.

Lisäksi vuoden 2023 alusta aloittaneet hyvinvointialueet veivät sote-alueen ja pelastustoimen tehtävät kunnilta pois, mutta jättivät velat kuntatalouksien rasiitteeksi. On epävarmaa, millä tavoin hyvinvointialueiden ensimmäisen toimintavuoden alijäämät tullaan kattamaan.

Sote-palveluiden siirryttyä vuoden vaihteessa kunnilta hyvinvointialueille kuntien valtionosuudet ovat muuttuneet huomattavasti. Kuntien valtionosuudet pienuivät samaan aikaan, kun talouden tasapainotusohjelma on toista vuotta käynnissä. Kaupunki haki ja sai vuonna 2023 harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta. Sote-uudistuksen verorahoituksen tarkistuslaskenta näyttäisi johtavan leikkaustarpeeseen kuntien valtionosuuksiin.

Kaupunkistrategiaa päivitettiin 10.10.2022 valtuuston kokouksessa. Strategia luo vahvoja mielikuvia menestyvästä ja kansainvälisestä seutukaupungista. Strategian kolme painopistettä ja näiden mittarit kulmineituvat kuitenkin tasapainoiseen taloudenhoitoon.

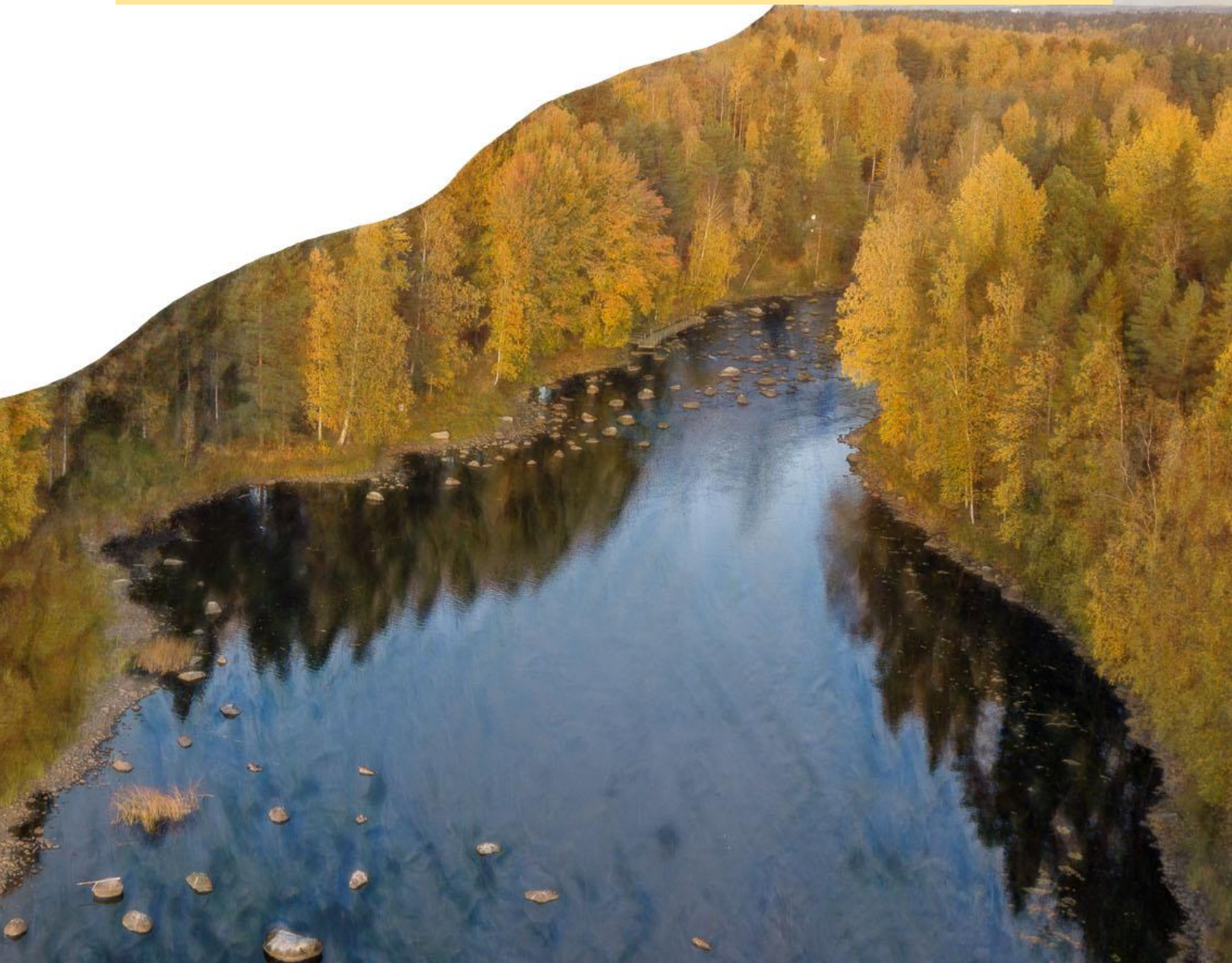
Toimiva konserniohjaus ja saumaton sopimukseen perustuva yhteistyö kaupungin ja kumppaneiden välillä vähentää sellaisia taloudellisia riskejä, jotka ennakoimattomasti toteutuessaan voivat aiheuttaa suuriakin kuluja, sekä mainehaittaa.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tarkastuslautakunta tähdentää, että tasapainotusohjelma vaatii onnistuakseen **kaupunkikonsernin kaikilta toimijoilta ohjelmaan sitoutumista** ja sen tarkkaa noudattamista.

Yleinen kustannustason ja korkotason nousu vaikuttavat osaltaan kaupungin kulujen kehitykseen. Kuntien valtionosuuksiin kohdistuu huomattavia leikkauspaineita, joka aiheuttaa epävarmuutta kuntien tulopohjaan.

Käynnissä oleva riita-asia aiheuttaa riskiä kaupungin taloudelle. **Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että ristiriitaisuus aikaisemman sote-palveluiden tuottajan Pihlajalinnan kanssa selvitetään.**

4. Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunnan lakisääteinen tehtävä on arvioida, miten valtuuston asettamat toiminnalliset vuositavoitteet ovat kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Arviointi tehdään tilinpäätöstietojen tarkastuslautakunnan kuulemisten ja asiakirjojen pohjalta. Tarkastuslautakunta osoittaa seuraavissa taulukoissa oman näkemyksensä siitä, miten tavoite on toteutunut. Jos tavoitteen asettelu, tavoitetila, tavoitteen muotoilu tai toteutumisesta raportointi on epäselvä, toteumaa ei ole voitu arvioida.

Toiminnallisia vuositavoitteita oli talousarviossa asetettu yhteensä 47 kappaletta.

Konsernipalveluille oli asetettu yhteensä 14 vuositavoitetta, jotka oli jaettu edellisen vuoden tapaan eri yksiköille. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitteista 9 toteutui ja 4 ei toteutunut lainkaan. Yksi toteutui osittain.

Mänttä-Vilppulan työttömyysaste on koko maan keskiarvoa matalampana ja tavoittaa Pirkanmaan keskiarvoa.	Ei toteutunut
Työllisyyden kuntakokeilun palvelu koetaan mielekkäänä ja kunnan ekosysteemi tukee työllisyyttä.	Toteutui
Seuraamme työttömyysasteen ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitystä sekä arvioimme kuntakokeilun vaikutusta niihin.	Ei toteutunut
Sopimushallinnan kehittämisen ja hankintojen ohjaamisen kautta saadaan kustannussäästöjä	Ei toteutunut
Digitalisoimme arkityötämme niiden resurssien puitteissa missä se on mahdollista ja tarkoituksen mukaista	Toteutui
Kehitämme uusia osallistumisen muotoja yhdessä kaupunkilaisten kanssa ja kokeilemme niitä erilaisissa toimintaympäristöissä. Toimenpiteet kuvataan ja aikataulutetaan osallisuusohjelmassa.	Toteutui
Otamme viestintäsuunnitelman käyttöön	Toteutui
Tietosuojakoulutusta annetaan kaikille työntekijöille, jotka käsittelevät asioita, joissa on yksityisyydensuoja	Toteutui
Toteutamme tietosuojaohjeistusta kaikessa toiminnassamme	Toteutui
Toteutamme hyvinvointisuunnitelmaa	Toteutui

Kaupunki vetovoimainen työnantaja	Toteutui
Yrityspalveluiden kehittäminen: elinvoiman ja hyvinvoinnin veturi	Toteutui osittain
Monialainen yritys- ja sidosryhmäyhteistyö	Ei toteutunut
Yrittäjien kuuleminen niiden toimintaa vaikuttavassa päätöksenteossa	Toteutui

Digitalisaatioon liittyvät tavoitteet ovat toteutuneet aiempien vuosien jatkumona hyvin.

Sivistyspalvelujen vuositavoitteista tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toteutui 17, viisi toteutui osittain ja kaksi ei toteutunut lainkaan. Liikunta- ja kulttuuripalveluihin liittyvää tavoitteita kulttuurilähete ja -luotsitoiminnan käynnistämisestä ei voitu toteuttaa hankerahoituksen puutteiden vuoksi.

Kouluverkko selvityksen laatiminen	Toteutui osittain
Päätökset varhaiskasvatusverkosta ja päätösten täytäntöönpano	Toteutui
Lukion opiskelijamäärän lisääminen	Toteutui
Kaikilla on vähintään yksi harrastus asuinpaikasta riippumatta	Toteutui osittain
Varhaiskasvatuksen yhtenäinen toimintakulttuuri	Ei toteutunut
Kulttuurihyvinvoinnin palveluohjausmallien toteuttaminen hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyöstä	Toteutui osittain
Kulttuurikasvatusohjelman käytännön toteuttaminen osana opetus-suunnitelmia varhaiskasvatuksesta 2. asteelle. Tavoitteena kulttuurihyvinvoinnin, yleissivistyksen, osallisuuden ja paikallisidentiteetin vahvistaminen.	Toteutui
Toisen asteen opiskelijoiden määrän kasvattaminen	Toteutui
Sivistyspalveluiden vetovoima työnantajana lisääntyy	Ei toteutunut
Liikunta-, nuoriso- ja kirjastotilojen energiatehokas ja kestävä käyttö sekä seuranta tilapalveluiden yhteistyöllä.	Toteutui
Seura- ja järjestö- sekä kulttuuri- ja matkailutoimijoiden kestävä kehityksen tietojen ja taitojen edistäminen koulutuksissa ja järjestöfoorumeissa.	Toteutui
Kulttuuri- ja matkailutapahtumien kehittäminen ja tukeminen koko kunnan alueella yhteisen Taidekaupungin näkyvyyden lisäämiseksi kulttuurimatkailun kotimaisena kärkikohteena.	Toteutui
Taidekaupungin näkyvyys kansainvälisissä ja valtakunnallisissa medioissa toimijayhteistyöllä.	Toteutui

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2023

Kulttuurikasvatusohjelman käytännön toteuttaminen osana opetus-suunnitelmia varhaiskasvatuksesta 2. asteelle. Tavoitteena kulttuurihyvinvoinnin, yleissivistyksen, osallisuuden ja paikallisidentiteetin vahvistaminen.	Toteutui
Edistää kirjastopalveluiden kautta asiakkaiden aktiivista kansalaisuutta, yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja yleissivistystä	Toteutui
Edistää nuorten yhteisöllisyyttä, osallisuutta, monikulttuurisuutta, hyvinvointia ja syrjäytymisen ehkäisyä nuorisotiloilla ja kouluissa toimijayhteistyöllä.	Toteutui
Nuorten vaikutusmahdollisuuksien parantaminen nuorisovaltuustotoimintaa kehittämällä ja koulutusta lisäämällä	Toteutui osittain
Hyvinvoinnin, terveyden ja yhteisöllisyyden edistäminen liikuntapaikoilla ja järjestötoiminnassa.	Toteutui
Liikunta- / liikumissuunnitelman toteuttaminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi yhteistyössä toimijoiden ja hyvinvointialueen kanssa.	Toteutui osittain
Kaupungin järjestöyhteistyön tiivistäminen ja palveluiden yhteissuunnittelu.	Toteutui
Kirjasto toiminta-alustana osaamisen, lukutaidon, tiedonhaun, harrastusten ja kansalaistaitojen kehittämiseen	Toteutui
Matkailun yhteismarkkinoinnin toimenpiteiden kehittäminen / toteuttaminen yritysverkosto- ja kuntayhteistyöllä.	Toteutui
Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutusten seuranta.	Toteutui
Taidekaupungin näkyvyyden lisääminen hyvänä asuinalueena toimijajayhteistyöllä digimarkkinoinnin keinoin.	Toteutui

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnalla on runsaasti tavoitteita suhteessa muihin lautakuntiin. Kirjastopalvelut saavutti melkein kaikki tavoitteensa. Kirjastopalveluiden aktiivinen käyttö, jonka mittarina oli lainamäärä, ylitti tavoitteen selvästi.

Kaupunkikehityslautakunta koostuu kolmesta eri vastuualueesta. Tavoitteita lautakunta oli asettanut yhteensä 9 kappaletta, joita ei eroteltu vastuualueille erikseen.

Rakennusrekisterin tietojen ajan tasalle saattaminen (kiinteistöveroselvitys)	Toteutui osittain
Taksojen tarkistaminen	Toteutui
Kiinteistöstrategian laadinta. Kaikille kaupungin omistamille kiinteistöille laaditaan kehittämissuunnitelma (salkutus). Tavoitteena on muun muassa nostaa niiden rakennusten käyttöasteita, jotka tullaan säilyttämään omistuksessa ja luopua niistä rakennuksista, joiden käyttöaste on vähäinen ja/tai käyttökustannukset ovat suuret toimintaan nähden	Toteutui osittain
Kaupungin hoitamien yksityisteiden kunnossapidon siirron valmistelut yksityisteiden osakkaille	Toteutui osittain

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2023

Seurataan rakennetun ympäristön digitalisaation kehittämistä (RYHTI-hanke) ja edistetään sitä omassa organisaatiossa	Toteutui osittain
Liike- ja teollisuustonttipörssin uudistaminen ja näkyvyyden lisääminen sekä nykyisen elinvoiman säilyttäminen	Toteutui
Valtateiden 56 ja 58 risteysalueen kehittäminen maankäytöllisin keinoin	Toteutui osittain
Uudistuneen tonttimarkkinoinnin tavoitteiden vaikutusten seuranta	Toteutui
Rakennusvalvonnan sujuva ja nopea lupakäsittely sekä ennakoiva ohjaus	Toteutui

Uudistuneen tonttimarkkinoinnin tavoitteiden vaikutusten seurannan tavoitteen toteutumisen mittariksi oli asetettu toteutuneiden tonttien myyntien määrä. Tavoite toteutui osittain, kun lisämaatontteja myytiin 14 kpl. Myös liike- ja teollisuustonttien myynnin tavoitteen osalta päästiin osittaiseen toteumaan lisämaatonttimyynnin kautta.

Kiinteistöstrategia laadittiin pääosin siihen tilaan, jotta se voidaan esitellä. Kouluverkkopäätöksen siirtyminen seuraavalle vuodelle viivästytti käsittelyä.

Viiden tiekunnan aloituskokouksen pidettiin niille tiekunnille, joita kaupunki ylläpitää. Näin ollen tavoitteen kaupungin hoitamien yksityisteiden kunnossapidon siirrosta yksityisteiden osakkaille voidaan todeta toteutuneen osittain.

	Tavoitteiden lkm	Toteutui	Toteutui osittain	Ei toteutunut
Konsernipalvelut	14	9 (64 %)	1	4
Sivistyspalvelut ml. kulttuuri ja liikunta	24	17 (71 %)	5	2
Kaupunkikehitys	9	4 (44 %)	5	0
Yhteensä	47	30 (64 %)	11	6

Tarkastuslautakunnan arviointi vuositavoitteiden toteutumisesta ja raportoinnista

Peruskaupungille asetettiin yhteensä 47 vuositavoitetta, joka on 9 vähemmän kuin edellisenä vuotena. Tavoitteista toteutui tarkastuslautakunnan arvioin mukaan 30 (64 %). Tavoitteiden määrän lasku johtuu pitkälti peruspalveluiden siirtymisestä hyvinvointialueelle.

Talouden tasapainottamisohjelmassa pysyminen edellyttää sellaista tavoiteasetantaa, joka on johdettu tasapainottamisohjelman koontitaulukosta. Tasapainotusohjelman jalkauttamisen onnistuminen lautakuntatasolla tulisi näkyä lukijalle myös toiminnallisten tavoitteiden kautta.

Tavoitteiden asettelu ja tuloksista raportointi jää osin lukijalle epäselväksi. Jotta tavoitteiden ja toteumien tuottama informaatio kävisi lukijalle heti selväksi, tulisi raportointia näiltä osin edelleen selkeyttää

Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteiden asettamista on kehitetty vuoden 2023 talousarviossa. **Kuitenkin tavoitteiden asettelua ja mittaamista, sekä toteutumista tulee edelleen terävöittää ja selkeyttää.** Tarkastuslautakunta toistaa suosituksensa vuositavoitteiden asettamisesta: Vuositavoitteen tulee olla konkreettinen ja sille tulee olla sellainen mittari, jolla asian tavoiteltu tila voidaan yksiselitteisesti tilinpäätöksessä todeta. Tilinpäätöksessä on annettava riittävät tiedot toteuman arvioimiseksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuosi 2023 on ollut toimintaympäristön muuttumisen johdosta haasteita täynnä. Venäjän aloittamasta sodasta ja siitä seurannut yleinen kustannusten ja korkojen nousu ja esimerkiksi kuluttajien varovaisempi ostokäyttäytyminen vaikuttavat kaupungissa toimiviin yrityksiin ja palveluntarjoajiin ja välillisesti myös kuntatalouteen.

5. Konserniyhteisöjen vuositavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunnan oli mahdollista arvioida konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumista pääasiassa tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen avulla.

Kaupunki asetti talousarviossa 2023 kaikille tytäryhtiöilleen seuraavat tavoitteet:

- *Mänttä-Vilppulan kaupungin omistuksessa olevien yhtiöiden toiminta on tarkoituksenmukaista ja liiketaloudellisesti kannattavaa.*
- *Yhtiön tehtävät suoritetaan taloudellisesti ja tehokkaasti.*
- *Yhtiön ja kaupungin väliset keskinäiset palvelumallit on tarkastettu ja sopimukset tarvittaessa päivitetty.*

Justiina Ateriapalvelut Oy	195 911,98 €
Koskelantalot Oy	93 962,16 €
MW-Kehitys Oy	-27 368,95 €
Yrke Kiinteistöt Oy	-368 400,67 €
Mäntän Jääareena Oy	-75 019,35 €
Mäntän Kaukolämpö ja Vesihuolto Oy	-166 161,44 €

Taulukko 3. Tytäryhtiöiden tulokset tilinpäätöksen 2023 perusteella.

Taulukon perusteella vain kahden tytäryhtiön tulos oli ylijäämäinen ja muiden yhtiöiden tulokset olivat selvästi negatiiviset. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että yhtiöillä on erilainen tulopohja.

Mäntän Kaukolämpö ja Vesihuolto Oy

Liikevoittotavoite: nollatulos	Ei toteutunut
Vesihuollon ja kaukolämmön palvelut tuotetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.	Ei voitu arvioida
Kuntalaisilta perittävillä maksutuotoilla katetaan varsinaisen toiminnan lisäksi poistot ja pääomakulut. Vesihuoltoyhtiön ei ole tarkoitus tuottaa voittoa, mutta tuloksen tulee olla pitkällä aikavälillä positiivinen.	Ei voitu arvioida
Laitoksen omaisuuden arvo ja käyttökunto ylläpidetään ennakoivan kunnossapidon periaatteella ja peruskorjaustoiminnalla.	Ei voitu arvioida
Yhtiö kehittää yhteistyötä vesiosuuskuntien kanssa ja selvittää niiden liittämismallia vesihuoltoyhtiöön, mikäli osuuskunnilla ilmenee siihen tarvetta.	Ei voitu arvioida
Investointitarpeet priorisoidaan ja toteutetaan kustannustehokkaasti yhteistyössä kaupungin kanssa	Ei voitu arvioida

Yhtiön tulos oli 0,2 miljoonaa euroa tappiollinen. Mäntän Kaukolämpö ja Vesihuolto Oy:n osalta toiminnallisten tavoitteiden toteutumista ei suurilta osin voi arvioida.

Koskelantalot Oy

Liikevoittotavoite: nollatulos	Toteutui
Kohteiden vuokrataso on yleisten markkinavuokrien tasolla, (aravakohteissa vuokra määrittyy aravalain mukaisesti)	Ei toteutunut, mikäli tavoite oli, että vuokrat olisivat vähintään markkinatasoa
Käyttöaste keskimäärin 95 %	Ei toteutunut
Yhtiö laatii kohdekannasta PTS:n talousarvion sallimissa rajoissa	Toteutui
Kaupunki kehottaa yhtiötä vähentämään asuntokantaa	Toteutui
Yhtiön viestintää tehostetaan markkinoimalla asuntoja nettisivuilla	Ei toteutunut
Yhtiön omavaraisuusaste nousee pitkällä aikavälillä ja yhtiö ei joudu turvautumaan emon taloudelliseen apuun	Ei voitu arvioida
Keskinäiset sopimukset ja sitoumukset on tarkistettu	Toteutui

Yhtiö teki 0,1 milj. euroa voitollisen tuloksen. Purkukustannukset ja alaskirjaukset jäivät tänä vuonna maltillisiksi.

Koskelantalot Oy:n tavoitteet toteutuivat vain osittain. Yhtiö vähensi vuoden 2023 aikana asuntojen määrää purkamalla yhden asunnon. Koskelantalot Oy tavoittelee asuntojen 95 % täyttöastetta ja tähän ei vuoden 2023 aikana vielä päästy. Yhtiö tavoittelee vieraan pääoman vähentämistä ja korjausinvestointien toteuttamista liiketoiminnan tuloksella. Vapaiden asuntojen markkinoinnin tehostamisen tavoitetta ei saavutettu. Yhtiö vetosi tavoitteeseensa asuttaa vuokralaisia myös sosiaalisin perustein.

Mäntän Jääareena Oy

Liikevoittotavoite on nolla tulos	Ei toteutunut
Yhtiö laajentaa kiinteistön käyttöastetta mahdollisuuksien mukaan lisäämällä joko jääaikaa talvella tai kehittämällä kiinteistön käyttömahdollisuuksia sesongin ulkopuolella	Toteutui osittain
Nykyisen toiminnan jatkuvuuden ja palveluiden turvaaminen	Ei voitu arvioida
Kaupungin ja yhtiön väliset sopimukset tarkastetaan ja ajantasaistetaan	Toteutui
Toiminnan näkyvyyden tehostaminen	Ei voitu arvioida

Palvelusopimuksen olemassaoloa, joka on toiminnan lähtökohta, ei voida tarkalleen ottaen pitää mittarina. Sopimukset kaupungin kanssa on nyt joka tapauksessa päivitetty. Tavoitteen näkyvyyden tehostamisen osalta yhtiö käyttää mittarina asiakasmarkkinointia ja omaa nettisivumarkkinointia, mikä ei tarkastuslautakunnan mielestä myöskään ole mittari, vaan työkalu tavoitteen saavuttamiseksi.

Yhtiön tulos on 0,1 milj. euroa tappiollinen. Tulokseen vaikuttivat energiakustannusten nousu.

Tarkastuslautakunta nostaa esiin toiminnallisen tavoitteiden ja mittarien, sekä tavoitetasojen väliset suhteet. Tavoitteenasettelussa kannattaa suosia sellaisia mittareita, jotka tuottavat sellaista tietoa, jota yhtiö voi käyttää toiminnan kehittämisen tukena.

Yrke Kiinteistöt Oy

Markkinahintaisten liike- ja toimitilojen hallinnointi ja välittäminen yritystoiminnan tarpeisiin	Ei voitu arvioida
Kiinteistö- ja toimitilapörssin luominen yhteistyössä kaupungin kanssa	Ei voitu arvioida
Kaupungin ja yhtiön väliset sopimukset tarkastetaan ja ajantasaistetaan	Ei voitu arvioida

Yhtiön toiminta oli 368 tuhatta euroa tappiollista, joten ensimmäinen tavoite ei toteutunut. **Yhtiölle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta ei raportoitu tilinpäätöksessä.** Yhtiö on käyttänyt palvelusopimusta laatuun liittyvänä mittarina, jota se ei tarkastuslautakunnan mielestä ole.

Yrke Kiinteistöt Oy omistaa Kiinteistö Oy Seppälän Puistotie 7:n eli ns. Mäntän Valintatalon kiinteistön. Kiinteistöomistuksen vaikutus konsernitilinpäätöksen yli-/alijäämiin on -856.943,67 euroa. **Lautakunta pitää tärkeänä, että kiinteistöhankintojen valmistelussa huomioidaan kiinteistöyhtiön kumulatiiviset alijäämät, kun ostetaan kiinteistöyhtiön osakkeita. Kauppahinnan lisäksi tulee huomioida vaikutus konsernitilinpäätökseen. Hankinnat tulee käsitellä yhteistyössä konsernijohton kanssa.**

MW-kehitys Oy

Kaupungin ja yhtiön väliset sopimukset tarkastetaan ja ajantasaistetaan	Ei voitu arvioida
Uuden yrityspalvelumallin luominen yhteistyössä kaupungin kanssa perustuen palvelusopimukseen	Ei voitu arvioida
Yhtiö tehostaa asiakasmarkkinointiaan ja tavoitettavuuttaan omien internet-sivujen kautta	Ei voitu arvioida
Mänttä-Vilppulan elinvoiman ja vetovoiman kehittäminen osana elinvoimajaoston toimintaa	Ei voitu arvioida

MW-Kehitys Oy on kaupungin 83,6 % omistama tytäryhtiö. Yhtiö teki 27 tuhatta euroa tappiollisen tuloksen.

Tarkastuslautakunta muistuttaa toiminnallisten tavoitteiden, mittareiden ja tulosten tosiasiallisesta hyödyntämisestä toiminnan kehittämisen tukena. **Yhtiölle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta ei raportoitu tilinpäätöksessä. Sekä MW-Kehitys Oy:n että Yrke Kiinteistöt Oy:n tavoitteiden asettaminen tulee selkeyttää. Sopimuksen perusteet, jonka perusteella kaupunki suorittaa yhtiöille**

avustuksen, tulee avata selkeästi. Yhtiön tavoitteet tulee johtaa sen perustehtävistä: tehtävistä, jonka vuoksi yhtiö on perustettu.

Mänttä-Vilppulan kaupunki ei menestynyt alueiden välisten elinvoima-, vetovoima- ja pitovoimajeroja koskevassa tutkimuksessa. (Kunnallisanalyytiikki 2023). Tutkimuksessa kunnat saivat indeksipisteluvun perustuen lukuisiin muuttujiin: pistelukuun vaikuttavia tekijöitä olivat mm. tulonsaajien mediaanitulot, toimivien yritysten määrä (yritystiheys), 35–44-vuotiaiden työllisyysaste (%), työpaikkaomavaraisuusaste, taloudellinen huoltosuhde, avoimen sektorin työpaikkojen muutos (%) viimeisen kolmen vuoden aikana, verorahoitus €/asukas, kertynyt yli- tai alijäämä €/asukas, koulutustasoindeksi ja sairastavuusindeksi. Alle 10.000 asukkaan kunnista parhaat pistemäärät saivat Kittilä 70,6, Kolari 62,2 ja Inari 61,9. Mänttä-Vilppulan pisteluvuksi tuli tutkimuksessa 27,6 ja kaupunki sijoittui toiseksi huonoimpaan viidennekseen.

Suomen yrittäjien kuntabarometrissä pienten kuntien, yht. 166, keskiarvo pisteluvun osalta oli 3,18. Mänttä-Vilppula sijoittui sijalle 127 pisteluvulla 2,79.

Talousarviossa 2023 tavoitteena oli tarkastaa ja ajantasaistaa sopimukset kaupungin ja MW-Kehitys Oy:n sekä Yrke Kiinteistöt Oy:n välillä. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 6.11.2023 selvennyksistä Yrke Kiinteistöt Oy:n ja kaupungin yhteistyöhön ja MW-Kehitys Oy:n avustusten perusteista ajalle 1.1.-31.12.2024.

Justiina Ateriapalvelut Oy

Liikevoittotavoitteen saavuttaminen	Toteutui
Sujuva siirtyminen hyvinvointialueen tuottajaksi	Toteutui
Pidemmän aikavälin suunnitelma yhtiön tulevaisuudesta sote-ruokapalvelujen tuottajana	Toteutui
Toiminnan näkyvyyden tehostaminen	Ei voitu arvioida

Justiina Ateriapalvelut Oy:n tilikauden tulos oli 196 tuhatta euroa ylijäämäinen. Yhtiön tavoitteiden raportoinnin osalta tavoitteiden määrä on pudonnut reilusti. Valtuuston asettamat tavoitteet on pääosin saavutettu. Tarkastuslautakunnan mielestä yhtiölle asetetut tavoitteet olivat mielekkäitä ja toimintaa kehittäviä.

Tarkastuslautakunnan arvio tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista

Valtuusto on asettanut talousarviossa tytäryhteisöille vuositavoitteita, joiden toteutumisesta ei ole tilinpäätöksessä kerrottu kovinkaan tarkasti. Tarkastuslautakunta on esittänyt tämän huomion jo useiden edellisten vuosien arviointikertomuksissa. Vuonna 2023 toteumaraportointi on parantunut muiden yhtiöiden osalta, mutta MW-Kehitys Oy:n ja Yrke Kiinteistöt Oy:n osalta toteumista ei ole raportoitu lainkaan. Tarkastuslautakunta korostaa kaupungin tytäryhtiöilleen asettamien etenkin taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen tärkeyttä. **Omistajaohjauksella tulee huolehtia siitä, että kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.**

Tavoitteet ovat osittain edelleen ympäröityjä ja usean tavoitteen saavuttaminen jää tilinpäätöksen tietojen perusteella lukijalle epäselväksi. Tämän tasoinen raportointi ei palvele valtuuston päätöksentekoa, koska sen informatiivinen arvo on kovin heikko.

Kaupunki on vaatinut tytäryhtiöiltään aiempaa tarkempia talouteen liittyviä numeraalisia tavoitteita ja mittareita. Lautakunta pitää tätä hyvänä kehityksenä konserniohjauksessa. Numeraaliset mittarit ja mittaustulokset tuottavat informatiivisempaa tietoa valtuustolle ja vaikuttavat sitä kautta päätöksentekoprosessiin.

Tarkastuslautakunta on jo aiemmin esittänyt huolensa siitä, tiedostaako yhtiöiden johto valtuuston asettamia tavoitteita ja kuinka tärkeänä tavoitteiden saavuttaminen ylipäättään nähdään. Tarkastuslautakunta kysyy, miten kaupungin omistajaohjaus huolehtii siitä, että tytäryhtiöiden toiminnassa huomioidaan kaupunkikonsernin kokonaisuus?

Tarkastuslautakunta toteaa uudelleen viime arviointikertomuksen päätelmän, että yhteys tavoitteiden ja yhtiön toiminnan kehittämisen välillä jää edelleen osittain epäselväksi. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että MW-Kehitys Oy:n ja Yrke Kiinteistöt Oy:n osalta tavoitteiden toteutumista ei ole raportoitu lainkaan.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kaupungin heikkoon menestykseen kuntien elinvoimaa mittaavissa tutkimuksissa ja kysyy, missä määrin heikko menestys korreloi kaupunkikehitysyhtiöiden MW-Kehitys Oy:n ja Yrke Kiinteistöt Oy:n kaupungilta saamiin mittaviin avustuksiin?

6. Konserniohjaus

Kaupunkikonsernia ohjataan konserniohjeella, talousarviolla ja yksittäisillä valtuuston ja hallituksen päätöksillä. Lisäksi konsernijohto käy tarvittaessa keskusteluja tytäryhtiöiden johdon kanssa konsernin sisäisen tiedonkulun edesauttamiseksi. Hallintosäännön mukaan kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana. Kaupunginjohtajan ja talousjohtajan tehtävänä on aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Kaupunginhallituksen konsernijohtoon liittyvät tehtävät on lueteltu hallintosäännössä.

Kuntalain 47 § mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Tytäryhteisöllä tulee olla omistajan eli kunnan asettama strateginen tavoite, ja tytäryhteisön hallituksen tulee pyrkiä toteuttamaan omistajan asettamaa tavoitetta. Tytäryhtiöille on talousarviossa asetettu tavoitteita, joiden toteutumista on arvioitu tämän kertomuksen luvussa viisi.

Kaupungin konserniohje päivitettiin vuonna 2022. Päivitetty konserniohje hyväksyttiin valtuustossa 29.8.2022. Uudistetussa ohjeessa selkeytettiin yhtiöiden kokousedustajien, yhtiöiden ja toimitusjohtajien vastuita. Konsernijohto on myös määritelty uudistetussa ohjeessa. Lisäksi hyvän hallinnon periaatteet ja vuosikello lisättiin ohjeeseen ja kaupunkikonserniin kuuluvien yhtiöiden tiedot päivitettiin. Konserniohjeen tavoitteena on luoda puitteet kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeella pyritään ohjaamaan ja tehostamaan kaupunkikonsernia kokonaisuutena yhteisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

Kaupunginjohtaja perusti tilikauden 2022 aikana konserniohjausryhmän, jonka toiminta alkoi loppuvuodesta 2022. Johtoryhmään kuuluvat kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, sekä kaupungin johtoryhmä. Konserniohjausryhmän myötä vuoropuhelun ja tiedonvaihdon kaupungin ja tytäryhtiöiden välillä on pääosin parantunut. Kaupunginhallituksen pöytäkirjamateriaalista voi tehdä saman johtopäätöksen.

Vuodelle talousarviossa asetettuna 2023 tavoitteena oli tarkistaa ja ajantasaistaa palvelusopimukset MW-kehitys Oy:n ja Yrke Kiinteistöt Oy:n kanssa. Kaupunki ei tehnyt erillistä palvelusopimusta MW-kehitys Oy:n kanssa, vaan vuoden 2023 toiminnasta sovittiin sopimuksessa kehitysyrityksen avustuksen perusteista. Yrke Kiinteistöt Oy:n osalta on kaupunginhallitus käsitellyt 6.11.2023 selvennystä kaupungin ja yhtiön välisestä yhteistyöstä.

Kaupungin tytäryhtiöiden taloudenhoito vaikuttaa talouden tasapainottamisohjelman onnistumiseen. Vuoden 2023 talousarvion tavoitteena oli kaikkien tytäryhtiöiden osalta ylijäämäinen tulos tilikaudelta. Tavoitteen saavutti ainoastaan kaksi tytäryhtiötä kuudesta.

Kaupunki maksaa huomattavia summia avustuksia tytäryhtiöilleen. Silti useilla tytäryhtiöillä on vaikeuksia selvittää kuluistaan ilman kaupungin lisäavustuksia. Tilinpäätöksen mukaan kaupunki maksoi avustuksia seuraavasti:

- MW-Kehitys OY:lle 268 000 €
- Mäntän Jääareena OY:lle 280 000 €
- Koskelantalot Oy:lle 56 000 € avustusta purkukustannuksiin sekä 2.677,26 € avustusta As Oy Vilpulan Koivupaanan rahoitusvastikkeisiin kohdistuen
- Lisäksi kaupunki on antanut avustusta Yrke Kiinteistöt Oy:lle 4 050 €, MW-Kehitys Oy:lle 4 050 € ja Mäntän Jääareena Oy:lle 2 050 € ylimääräisen tilintarkastuksen kustannuksiin.

Koskelantalot Oy on käyttänyt korotonta tililimiittiä kaupungilta koko vuoden 2023 ajan. Tililimiittiä on ollut keskimäärin käytössä 285 417,85 euroa/päivä. Vuoden alussa saldo oli -751 446,96 euroa. Joulukuun alussa tililimiittiä oli käytössä -48 107,08 euroa, ja kaupunginhallitus teki päätöksen 56 000 euron avustuksen maksamisesta, jotta konsernitili saatiin nollattua. Vuoden lopussa konsernitilin saldo oli kuitenkin -180 542,06 euroa.

Tarkastuslautakunnan arviointi konserniohjauksesta

Tarkastuslautakunta näkee positiivisena kehityksenä vuoropuhelun lisääntymisen kaupungin ja konserniyhteisöjen välillä.

Tytäryhtiöiden rooli ja merkitys kaupungin talouden hoitoon on suuri. Kaupungin kokonaisedun mukaista on, että tytäryhtiöt suoriutuisivat tehtävistään taloudellisesti kestäväällä tavalla. Tarkastuslautakunta kehottaa konserniohjausta talouden tasapainotusohjelman vuoksi seuraamaan tarkasti tytäryhtiöidensä taloudenhoitoa ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä tarvittaessa puuttumaan havaittuihin poikkeamiin.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että yhtiöiden kanssa on osittain sovittu palveluiden sisällöstä ja tasosta. Kuitenkin lautakunta näkisi mielellään vielä vahvempaa sopimusohjausta tytäryhtiöiden suuntaan. Lisäksi tarkastuslautakunta suosittelee, että erillisissä tytäryhtiöiden kanssa tehtävissä sopimuksissa asetettuja tavoitteita sisällytettäisiin osaksi talousarviossa tytäryhtiöille asetettavia tavoitteita.

7. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutuminen

Kuntien valtiosuuteen on vuoden 2023 alusta sisällytetty hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa HYTE-kerroin. Tämä tarkoittaa, että jatkossa osa kuntien valtionrahoituksesta määräytyy niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. HYTE-kertomella halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Kunta vastaa jatkossakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä mm. varhaiskasvatuksen, opetuksen, nuoriso- kulttuuri- ja liikuntapalveluiden sekä työllisyyden edistämisen osalta. HYTE-kertoimen suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattoreiden, prosessi- ja tulosindikaattoreiden, perusteella. Prosessi-indikaattoreita on yhteensä 15 kappaletta ja tulosindikaattoreita kuusi. Yhden prosessi-indikaattorin perusteella tarkastuslautakunnan tulee jatkossa arvioida kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumista arviointikertomuksella kerran valtuustokaudessa.

Kunnan on lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 § mukaan valmistettava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus- ja suunnitelma. Hyvinvointikertomuksessa kuvataan hyvinvoinnin nykytilanne ja hyvinvointisuunnitelmassa kuvataan tavoitteet ja toimenpiteet kuntalaisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Mänttä-Vilppulan kaupungin hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen tavoitteita on määritelty hyvinvointisuunnitelmassa 2021–2025, joka on osa kaupunkistrategian toimeenpanoa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 22.4.2024 § 21 hyvinvointikertomuksen vuodelta 2023, jossa raportoitiin väestön hyvinvoinnin tila ja yhteenveto siitä, mitä kunnan eri toimialat ovat tehneet edellisen laajan hyvinvointikertomuksen painopisteille.

Aamupalaa ennen koulua syövien määrä on vähentynyt huomattavasti vuonna 2023. Kouluterveyskyselyn mukaan 4-5. luokkalaisten sähkösavukkeiden käyttö ja 8-9. luokkalaisten alaikäisenä perhepiiristä hankkima alkoholin käyttö on lisääntynyt. Pirkanmaahan verrattuna Mänttä-Vilppulassa on vähän huumeiden käyttöä ja kiusaamista.

Mänttä-Vilppulassa 8. ja 9. luokan oppilaista ylipainoisia on hivenen enemmän kuin Pirkanmaalla keskimäärin. Oppilaista jopa 46 %:lla on fyysinen toimintakyky mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tasolla, kun Pirkanmaalla keskimääräinen suhde on 35 %.

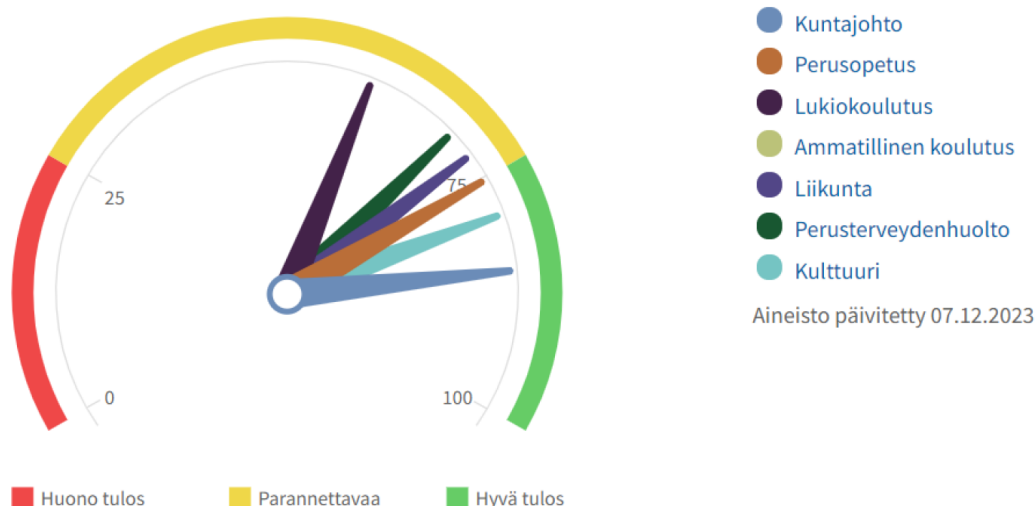
Hyvinvointikertomuksen 2023 perusteella Mänttä-Vilppula on onnistunut vahvistamaan vetovoimaisuuttaan taidekaupunkina ja erilaisten tapahtumien järjestäjänä. Kaupungin kulttuurillisen hyvinvoinnin voidaan nähdä olevan hyvällä tasolla. Kaupungin laskusuuntainen väkiluku ja huoltosuhteen merkittävä heikentyminen kertoo, että kaupungin houkuttelevuutta asumiskaupunkina on liittävä. Lasten syntyvyyden väheneminen ja ikäluokkien pieneneminen tulee heijastumaan kaupungin palvelurakenteen tarkasteluun.

Työllisyyden edistämiseen on kaikilta osin löydettävä uusia toimenpiteitä. Mänttä-Vilppulan työttömyysaste on 11,9 %. Pitkäaikaistyöttömien määrä nousi sataan henkilöön, nousua vuoden takaisesta oli 22 henkilöä. Työpaikkaomavaraisuus on säilynyt yli 100 %, joten keskeisiä toimia tulisi tehdä mm. oppilaitosten ja yritysten välisessä yhteistyössä ja uusien osaajien houkuttelemisessa paikkakunnalle.

THL:n TEA-viisarin tiedot kuvaavat kuntien terveydenedistämiseksi eli kunnan toimintaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Alla oleva kuva osoittaa, että Mänttä-Vilppulan kaupungilla on parannettavaa kaikilla osa-alueilla kulttuuria lukuun ottamatta. Huomioitavaa on

myös, että TEA-viisarin tiedonkeruu tehdään kahden vuoden välein parittomina vuosina. Alla olevat tiedot perustuvat vuonna 2023 kerättyihin tietoihin.

Kaikki sektorit : Mänttä-Vilppula 2023

Kuva 1. THL TEA-Viisari Mänttä-Vilppula 2023 (Lähde: teaviisari.fi)

Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä Mänttä-Vilppulan laajan hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosan II vuosille 2021–2025 kokouksessaan 16.1.2023. Hyvinvointikertomuksesta ja suunnitelmasta tulisi johtaa vuosittain tavoitteita talous- ja toimintasuunnitelmiin.

Tarkastuslautakunnan arviointi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteuttamisessa on tehty paljon toimenpiteitä. Osaltaan koronapandemia vaikeutti tavoitteissa onnistumista ja suunta useissa mittareissa on erittäin huolestuttava. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että keskeiset hyvinvointikertomuksessa 2017–2021 esitetyt kehityskohteet on tunnistettu ja sisällytetty osaksi hyvinvointisuunnitelmaa 2021–2025.

Lasten ja nuorten mittarit esittävät huolestuttavaa kehitystä ahdistuneisuuden, ylipainon, liikunnan kuin luku- ja kirjoitustaidonkin osalta. Tarkastuslautakunta on myös huolissaan lisääntyneestä yksinäisyyden kokemuksesta kaikissa ikäluokissa.

TEA-viisarin tiedot osoittavat, että kaupungilla on parannettavaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyössä.

Tarkastuslautakunta suosittelee huomioimaan, että hyvinvointisuunnitelmassa asetetuista tavoitteista johdetaan vuosittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen talousarviotavoitteita kaikille toimialoille.

8. Henkilöstö

Vuoden 2023 lopussa kaupungilla oli voimassa olevia palvelussuhteita yhteensä 379 kappaletta, joista 264 oli vakituisia ja 115 määräaikaisia.

Henkilöstökertomus vuodelta 2023 ei valmistunut arviointikertomuksen laadintahetkeen mennessä, joten lautakunnalla ei ollut henkilöstöä koskevaa tarkempaa tietoa käytettävissään arviointikertomuksen laadinnassa.

9. Yhteenveto tarkastuslautakunnan havainnoista

Kuntalain 121 §:n mukaan kaupunginhallituksen on annettava valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Tarkastuslautakunta toivoo kaupunginhallituksen vastinetta valtuustolle seuraaviin asioihin:

1. Talousarviossa asetetut tavoitteet ovat toteutuneet vaihtelevasti tai niiden toteutumisesta ei tilinpäätösraportoinnin perusteella voitu arvioida. Valtuusto asettaa vuosittain kaupunkistrategiasta johdetut toiminnalliset vuosittaiset tavoitteet.

Talousarviossa toiminnalliset tavoitteet on edelleen paikoin kuvattu laajasti ja niitä on lukumääräisesti runsaasti esim. sivistyksen ja kulttuurin toimialalla, joten tarkastuslautakunta suosittelee kehittämään sivistyksen ja kulttuurin toimialan tavoitteiden asettamista konkreettisemmaksi. Tilinpäätöksellä tavoitteiden toteutuminen on raportoitu osin epäselvästi.

Kaupunkikehityksen osalta lautakunta havaitsi, että tavoitteita on kohtuullinen määrä ja niiden toteutumisen arviointiin on pääosin määritely konkreettisemmat mittarit.

Yrke Kiinteistöt Oy:n ja MW-Kehitys Oy:n osalta tavoitteiden toteutumisesta ei oltu raportoitu ollenkaan. Tarkastuslautakunnan mielestä Yrke Kiinteistöt Oy:n ja MW-Kehitys Oy:n tavoitteet tulee ylipäätään avata valtuustolle laajemmin, koska kaupungin elinvoimatyön merkitys korostuu entisestään uudessa kuntarakenteessa. Palvelusopimus yhtiön kanssa ei palvele päätöksentekoa riittävästi.

2. Talouden tasapainottamisohjelmassa onnistuminen tarkoittaa kaikkien kaupungin menojen kriittistä tarkastelua sekä konkreettisten toimenpiteiden määrittämistä. Tarkastuslautakunta kysyy, miten kaupunginhallitus kiinnittää huomiota kaupunkikonsernin alijäämien kattamiseen?

3. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kaupungin heikkoon menestykseen kuntien elinvoimaa mittaavissa tutkimuksissa ja kysyy, missä määrin heikko menestys korreloi kaupunkikehitysyhtiöiden MW-Kehitys Oy:n ja Yrke Kiinteistöt Oy:n kaupungilta saamiin mittaviin avustuksiin?
4. Tarkastuslautakunta kysyy, millä tavoin kaupunki kiinnittää huomiota palveluntoimittajien valvontaan kaupungin toimiessa palvelun tilaajana? Tarkastuslautakunta on havainnut hangaarihankkeen toteuttamisessa selviä puutteita, joista on kertynyt kaupungille ylimääräisiä kustannuksia.
5. Päätöksenteon dokumentoinnissa on esiintynyt puutteita. Tarkastuslautakunnan mielestä päätöksenteon dokumentointiin ja arkistointiin tulee edelleen kiinnittää huomiota mm. siten, että mainittujen toimintojen vaatimista resurssoinnista huolehditaan.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin johtoa ja henkilöstöä aktiivisesta otteesta. Vuonna 2023 on tapahtunut paljon edistystä esimerkiksi konsernijohtamisen toimintatavoissa. Lisäksi tunnistettuihin epäkohtiin on puututtu ja toimintatapoja muutettu tarvittaessa. Lautakunta kiittää viranhaltijoita yhteistyöstä, joka on auttanut lautakuntaa suoriutumaan tarkastus- ja arviointitehtävästään.

Tarkastuslautakunta esittää kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupunginhallitus ottaa huomioon arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja esittää syyskuun 2024 loppuun mennessä valtuustolle, mihin toimiin niiden johdosta on ryhdytty.

10. Arviointikertomuksen hyväksyminen

Mänttä-Vilppulassa 20.5.2024

Pentti Paananen
puheenjohtaja

Tauno Mäkelä
varapuheenjohtaja

Kyllikki Lahtinen
jäsen

Laura Linkoneva
jäsen

Seppo Tamminen
jäsen